

Portal Województwa Lubuskiego

Polskie regiony razem z ministerstwem mówią „nie” zmianom w polityce spójności UE

Kategoria - Fundusze Europejskie

Data publikacji -17 kwietnia 2025 godz. 08:31

16 kwietnia 2025 r. w Warszawie podpisano „Deklarację popierającą kluczową rolę regionów w polityce spójności Unii Europejskiej”. W wydarzeniu uczestniczył wicemarszałek województwa lubuskiego Grzegorz Potęga.

Spotkanie, w którym uczestniczyli przedstawiciele samorządów województw i urzędów marszałkowskich z całej Polski, odbyło się w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej. Dotyczyło m.in. polityki spójności UE po 2027 roku.

Przypomnijmy, że **Zgromadzenie Ogólne Związku Województw RP sprzeciwia się planowanym przez Komisję Europejską zmianom w jej realizacji, które mają polegać na zastąpieniu programów regionalnych programami krajowymi.** Polskie województwa przygotowały 35 postulatów w sprawie przyszłej polityki spójności ujętych w stanowisku z 28 listopada 2024 r.

Swoją opinię na początku listopada 2024 r. wyraził również **marszałek województwa lubuskiego Marcin Jabłoński**: – Muszę przyznać, że przeczytałem z dużym zdumieniem o tej inicjatywie. Mówię **pani przewodniczącej Komisji Europejskiej Ursuli von der Leyen**: „Nein, nein, nein”. Absolutnie się z tym nie zgadzam. Uważam, że to byłoby zaprzeczeniem idei decentralizacji nie tylko w Polsce, ale w ogóle sposobu pojmowania całego, już wieloletniego, systemu i wspaniałych doświadczeń oraz działań spójnościowych, w wyniku których regiony mają się rozwijać i dbać o to, by ten rozwój był w miarę równomierny – uważa lubuski marszałek.

Teraz Związek Województw RP (reprezentowany przez **prezesa zarządu i marszałka województwa zachodniopomorskiego Olgierda Geblewicza**) podpisał deklarację z **minister funduszy i polityki regionalnej Katarzyną Pełczyńską-Nałęcz**, w której została podkreślona kluczowa rola regionów w realizacji polityki spójności.

– To ważny dokument wskazujący jednoznacznie nasze stanowisko w kontekście pomysłów centralistycznych związanych z funduszami UE w przyszłej perspektywie – mówi **wicemarszałek województwa lubuskiego Grzegorz Potęga**.

Związek Województw RP podtrzymuje zdanie, że regionalne programy, w ramach których są wykorzystywane unijne fundusze, to plany dopasowane do potrzeb lokalnych społeczności. Umożliwiają również szybkie i skuteczne reagowanie na kryzysy, co można było zaobserwować np. podczas pandemii COVID-19. Odciążają instytucje centralne, przekazując część odpowiedzialności i zadań samorządom województw. **W obecnej perspektywie finansowej, do 2027 roku, polskie regiony mają do zainwestowania 33,5 miliarda euro.**

Podczas spotkania w Warszawie Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego reprezentowała również **dyrektor Departamentu Gospodarki i Rozwoju Magdalena Balak-Hryńkiewicz**.

Treść deklaracji – poniżej.

Deklaracja popierająca kluczową rolę regionów w polityce spójności UE

Decentralizacja odgrywa kluczową rolę w skutecznym wdrażaniu polityki spójności. Polska od początku swojego członkostwa w UE była orędownikiem silnej roli regionów w realizacji tej polityki. Z każdą kolejną perspektywą finansową udział samorządów regionalnych w zarządzaniu funduszami strukturalnymi wzrastał, co wynikało z ich rosnących kompetencji potencjału instytucjonalnego. W obecnej perspektywie regiony zarządzają 44% alokacją (33,5 mld euro).

Model zdecentralizowany, oparty na zasadach partnerstwa, subsydiarności i wielopoziomowego zarządzania, umożliwia precyzyjne dopasowanie interwencji do uwarunkowań lokalnych – takich jak struktura gospodarki, potencjał kapitału ludzkiego czy infrastruktura społeczna i dostęp do usług. W przeciwieństwie do podejścia scentralizowanego, które z natury rzeczy jest mniej elastyczne i ujednolicone („one-size-fits-all”), podejście terytorialne pozwala lepiej wykorzystać istniejące atuty regionów, np. specjalizacje branżowe, lokalne klastry, zasoby przyrodnicze i kulturowe czy zaplecze naukowe. To zwiększa trwałość i skuteczność podejmowanych działań. Przewagi te korespondują z przekonaniem natury aksjologicznej i wizją państwa znajdującą wyraz w konstytucyjnych zapisach: (i) Ustrój terytorialny Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia decentralizację władzy publicznej (art. 15, ust. 1), oraz (ii) Samorząd terytorialny uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej. Przysługującą mu w ramach ustaw istotną część zadań publicznych samorząd wykonuje w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność (art. 16, ust. 2).

Doświadczenia pokazują, że regiony jako operatorzy programów potrafią szybko reagować na kryzysy – samorządy regionalne skutecznie dostosowały pomoc dla lokalnych MŚP podczas pandemii, pokazując przewagę modelu opartego na bliskości do odbiorców wsparcia. Równie sprawnie województwa odpowiadały na kryzys uchodźczy po agresji Rosji na Ukrainę. Ponadto, konsekwentna decentralizacja pozwala na odpowiedni podział zadań i przypisanie odpowiedzialności za ich realizację, co optymalizuje wdrażanie oraz ogranicza opóźnienia. Przekłada się to bezpośrednio na wyższy poziom kontraktacji i certyfikacji środków, co jest kluczowe dla terminowego i pełnego wykorzystania funduszy.

Obok Komisji Europejskiej i państw członkowskich zasadniczą rolę w prowadzeniu działań wspierających konkurencyjność, spójność i odporność UE powinny odgrywać podmioty samorządu terytorialnego – regiony we współpracy z samorządami lokalnymi oraz innymi partnerami. Uczestnicząc bezpośrednio w realizacji celów UE zapewniają poczucie współodpowiedzialności i zabezpieczają przed narastaniem niezadowolenia społecznego i rozczarowania procesami integracyjnymi.

W kontekście zapowiedzianego przez Komisję Europejską utworzenia planu krajowego, niezależnie od przyszłych szczegółowych propozycji w tym zakresie, kluczowe jest zagwarantowanie silnej i realnej roli regionów w jego formułowaniu i realizacji, a także zachowanie funkcjonowania programów regionalnych i ich niezależności zarządczej. Programy inicjowane i programowane z poziomu regionalnego z jednej strony pozwalają na uwzględnienie nowych trendów i wyzwań stojących przed wspólnotą europejską, z drugiej stanowią o ich pełnym dostosowaniu do oddolnie zidentyfikowanych potrzeb, wyzwań i potencjałów. Dla właściwego konstruowania programów punktem odniesienia powinna być nowa średniookresowa strategia rozwoju kraju, uwzględniająca już zdiagnozowane deficyty i potencjały, jak i nowe wyzwania, która wskaże kluczowe kierunki działań na poziomie krajowym i podkreśli jednocześnie szczególną rolę regionów w polityce państwa.

Podczas gdy wiele państw członkowskich UE decyduje się na centralizację zarządzania polityką rozwojową, Polska konsekwentnie utrzymuje i wzmacnia rolę regionów, mając [na uwadze] wartość ich doświadczenia, bliskości społecznej oraz zdolności do reagowania na lokalne potrzeby. Silne włączenie regionów w proces planowania i realizacji polityki gospodarczej kraju, w tym wydatkowanie środków unijnych, nie tylko zwiększy skuteczność jej wdrażania, ale także wzmocni odpowiedzialność regionów za kształtowanie zrównoważonego rozwoju terytorialnego. Zachowanie i rozwój istniejących struktur zarządzania na poziomie regionalnym to nie tylko kontynuacja sprawdzonych dobrych praktyk, ale również gwarancja skuteczności działań polityki spójności w przyszłości.

Podpisanie Deklaracji przez

Olgerda Geblewicza

**Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego
Prezesa Zarządu Związku Województw RP**

Katarzynę Pelczyńską-Matecz

Minister Funduszy i Polityki Regionalnej

Warszawa, 16 kwietnia 2025 r.